

מי אחראי לגניבות

פירוש הדבר: גרעון נקי של 9000 ל"י למשרד הבטחון, שהיה בטוח כי קנה עץ במחירים הנמוכים ביותר בעולם.

משכר פרלמנטרי

אולם לא היה זה הפרי היחיד שנקטף מענפי עסקי העצים של משרד הבטחון. למרחב, שבכמה פעמים קודמות הוכיח את מהימנותו באינפורמציה על השחיתות במשרדי הממשלה, ידע לספר השבוע על עיסקת עצים ניספת, בה נגרם למדינה הפסד כספי בסך 150 עד 160 אלף

למנות ויתומים המשיכו להביא את תרומותיהם לקרן המגן. 15 מצטיינים חילק ראש הממשלה תעודות שבח על הקרבתם. הם ויתרו על שכרן, על סודר, על חסכוניות לעת-זיקנה — וכל זה כדי לעמוד בכבוד במשימה הלאומית: כל פרוטה לרכישת נשק.

באותו זמן עצמו, במקרה או לא במקרה, עלה המסך על כמה מן הפרשיות האפלות ביותר בפרוודורי המשרד הממלכתי האחראי לבטחון העם, בהם נודקו כספי הבטחון ברבבות לירותיהם לכיסו של כל ספסר ומברית, מבלי כל פיקוח או ביקורת ציבורית.

הפרשה האחרונה היתה פרשת העצים. הודעה יבשה של משרד הבטחון, הודיעה קצרות: שני פקידים פוטרו מעבודתם בשל איסורים בקניוח ומכירות מטעם משרד הבטחון. סכום הנזק הידוע לפי שעה: 150 אלף ל"י.

אין עסק בעסק העצים

משה לנץ היה פקיד מסור במשרד המסחר והתעשייה, במחלקה העוסקת בייבוא עץ. אולם הוא עצמו לא היה עשוי מעץ. בין הסוחרים הנוגעים בדבר היה ידוע שבמקום שפקיד אחר היה עלול לעשות קשיים — הרי את לנץ אפשר לשכנע בדרך מסויימת להעניק את הרשויות הדרושים.

אולם לא לאורך ימים הסתפק לנץ בהושטת עזרה ליבואנים אחרים הרוצים להרוויח. הוא הגיע למסקנה כי כל דבר שהם יכולים לעשות — הוא יכול לעשות טוב יותר. משה לנץ הפך יבואן מוכר בישראל. במקום לעבוד בממשלה, החל עתה לעבוד למען הממשלה.

בשטח זה עזרה לו העובדה כי אחיו חי וסוחר בווינה. הקשרים בין ענפי המשפחה הועמדו לרשות הממשלה ביבוא עצים. בין השאר, נזקק להם משרד הבטחון, שהזמין אצלו יום אחד 500 מטר מעוקב של עץ מיוחד. המחיר שהוצע על-ידי הספק לנץ אף היה נמוך מהמקובל בשוקי העולם. ובכל זאת, כיצד מרוויחים ריוח הוגן גם במחיר נמוך כזה? לנץ ידע את התשובה.

עניין שד מדימטרים

שהגיעו העצים לנצל חיפה, בדק איתם פקיד המכס כרגיל. הוא נוכח כי כל אחת מן הקורות דקה בכמה מילימטרים מן המידות הקבועות בהזמנה. המשרד שניסר את הקורות על פי הוראות אחיו של לנץ בווינה אכל, כנראה, את המילימטרים החסרים. וחבל.

הפקיד, שלא רצה להחליט על דעת עצמו, התקשר מיד עם הממונה מטעם משרד הבטחון.

וכאן עולה על הבמה דמות חדשה. השם: יצחק אלדר. הגיל: 65. קורות חיים: יליד רוסיה, סוחר עצים בביאלי סטיק, איש העלייה השנייה, חבר מפא"י, עובד סולל בונה, איש הגנה ובטחון ותיק, פקיד משרד הבטחון.

כל מי שהכירו נשבע כי אין להטיל ספק ביושרו של האיש. ללא יוצא מן הכלל, היה גם מוסיף: "אבל לא הייתי נותן לו אחריות על מיליונים של לירות".

במקרה הנודע, כמו במקרים רבים אחרים שטיפל בהם, היה אלדר מבולבל ונבוך. הוא לא יחס חשיבות מרובה למילימטר או שניים של עץ. הוא גם לא אהב לגרום אפילו מילימטר של אי נעימות. הוא הורה לקבל את העץ כמו שהיה. רק אחר-כך טרח מישאו להשתמש בלוח הכפל, וכך התברר כי המילימטרים הצטרפו ל-45 מטרים מעוקבים של עץ.

צימרמן יכול ללכת. לפי סעיף מ' שצמם וחסר חשיבות בחוק, מותר לאורח ישראלי לקבל מתנות בשווי 112 דולאר כל שלושה חודשים. אם היה הפרש זמן קבלת שני המשלוחים חודש אחד בלבד, הרי יתכן שלצימרמן ארצו הימים מאו, והחודש בין נובמבר 1955 ודצמבר נוגה לו כ-3 חודשים.

צימרמן ראה את הדבר כטבעי גם כאשר קבעו לו בכמס מחירים נמוכים הרבה מן המקובל. לפתע התערער עמדתו של צימרמן. מעטה הפרוטקציה התקלף ונפל מכתפי חבר הנהלת צים המיוחס, והוא עמד ערום כעולה חדש מול פקחי המכס. ההבדלה הפעוטה של תפרי חים וסיגריות קפצה לכותרות הראשיות ו- אחריה — החרסינה והאמבטיה.

לסגן מנהל המכס, גרעון באום, אף נרמז כי יפוטרו — בשל התחשבותו היתרה בי מעמדו של מקבל המתנות, התחשבות שבה על פי הוראה. חיפאים מנוסים ראו בכך נסיון לצרוד שתי ציפורים במרצפת-חסיניה אחת: גם באים, גם צימרמן אינם חברי מפא"י ועל כן, עלולים להפריע לשלחה ה-

הוא פוטר — ושר הבטחון חתם בכבידו ובעצמו על כתב הפיטורין. ברגע זה התברר כי גם עסקים קטנים יותר לא היה מסוגל לנהל בכשרון. בקופת עובדי משרד הבטחון שאותה ניהל כיושב ראש ועד העובדים, נתגלו גרעונות בסך אלף ל"י. אלדר, האיש הישר, שילם עד הפרוטה האחרונה מכיסו ויצא לשבת עם בנו בקיבוץ. אחרי מסורת של יותר מ-20 שנה, לא נראו עוד פניו במקום הקבוע בפרלמנט של כסית, המתכנס לסעודת צהרים מרי שבת.

הגיבור האמיתי

מי אשם?

קל לומר: אלדר. משרד הבטחון עשה זאת. תשובה זו היא קלה ונוחה מדי. אלדר לא היה האיש המוכשר לנהל עסקות כאלה, בכך מודים כולם. אולם סוף סוף, לא הוא מינה את עצמו לתפקיד שלא היה מסוגל לבצע. ואיכשרונו, שהיה ידוע לכל מכריו, לא יכול היה להיות נעלם מעין הממונים עליו. זאת אומרת: מהלך משרד הבטחון, שמעון פרס. כי שמעון פרס הוא לא רק, בעקיסין, הגיבור האמיתי של פרשת אלדר. הוא גם, במישרין, הגיבור האמיתי של פרשת ירקוני.

הכפא הלא-מתאים

עיל פרשה זו, וזה השבוע אור חדש כתב-ההגנה שהוגש על-ידי היועץ המשפטי.

כתב ההגנה אישר למעשה את כל טענותיו של שייקה ירקוני בדבר העיסקה השערוריתית של רכישת 200 טנדרים של צה"ל, אך ניסה להתחמק בטענות פורמליות.

העיסקה של שייקה היתה גורמת הפסד עצום לקופת משרד הבטחון. על כך אין להאשים את שייקה עצמו. הוא לא מונה על-ידי איש לשמור על כספי המדינה. אורבא: בחוקף מקצועו כסוחר היתה מטרתו להרוויח ריוח גדול ככל האפשר — גם בעיסקותיו עם המדינה.

הוא הציע מחיר נמוך. זאת היתה זכותו. חובת משרד הבטחון היתה לדחות אותו. מה עשה במקום זה שמעון פרס?

הוא ידע על כל פרטי העיסקה מן הרגע הראשון. הוא אשר הבטיח לשייקה כי יקבל את המכוניות במחיר שהציע, ללא מיכרו. הדבר נודע לכמה סוחרים, מתחריו של שייקה. הם ביקשו ממנו חלק בעוגה השמנה. שייקה סירב להתחלק. הסוחרים החלו לוחצים על משרד הבטחון. בעזרת ידידים ושכירים במשרדי הממשלה, בכנסת ובמוסדות הלאומיים, אילצו את שמעון פרס לבטל את הבטחתו לשייקה, ולפרסם מיכרו פומבי למכירת הטנדרים.

אולם כפיצוי, הבטיח לשייקה כי המכוניות שמורות אך ורק לו — יהיו תוצאות המיכרו אשר יהיו. שוב פעל שירות הדיעות של הסוחרים, מתנגדיו של שייקה. הם איימו בשערוריה. שמעון פרס, לשעבר פרסקי, מנהל המשרד החשוב ביותר במדינה, צעיר תל-אביבי רגיל בן 33, בנו של סוחר-עצים ידוע, נבהל. הוא הכריז כי השעה היא שעת חירום — וביטל את המיכרו ואת העיסקה עם שייקה.

פרשיות מקריות אלה מעוררות את השאלה העצובה: מי מוזק יותר למשק המדינה — חסרי-האחריות או חסרי-המצפון?

מקומו של שמעון פרס עדיין על ספסל הלימודים, לא על כיסא המנהלים. היא חייב ללכת.

מנהל משרד הבטחון פרס

חסרי-המצפון או חסרי-האחריות?

ל"י. גם במקרה זה היה האחראי יצחק אלדר, מנהל מדור העצים באגף הקניוח של משרד הבטחון. היתה זאת רק דוגמה אחת מני רבות של האופן בו ניהל אלדר את המשק החיוני ביותר של המדינה — משק הבטחון.

מפא"ית כמעט-לחלוטין של המוסדות ה- נאצלים בהם עברו.

נכס זורם אחולייקת

משרדי חברת לפידות בתל-אביב המו הש" בוע מפולשים בלתי-רגילים: מבקר-יחשבו" גות מוסמכים שהשתלטו על ספרי חברת מי חפשי הנפט. הבלשים באו להפש פתרון לתעלומת רבבות הל"י שגולו מקופת לפי" דות לכיסים פרטיים.

החדש נסב מיד לשלום רון, מזכירה ה- כללי של החברה. רון, בבהלה, ניסה להתא- בה, נמנע רק כרגע האחרון. מאז השיבו פקי- די המשרד כי "מר רון יצא לחופשה בלתי- מוגבלת".

המעילה נתגלתה כתוצאה מריב-איתן בתוך החברה, בה נאבק סולל-בונה עם משקיעי- הון זר מקבוצת מ'אמי. רון היה איש אמר- גם של המשקיעים הזרים.

השיטה המקובלת. השיטה לסחית כספי לפידות היתה פשוטה ונדוקה: עובי- דים ומומחים מחוץ-לארץ, שלא היו קיי-

מים מעולם, הוחתמו על קבלות. סכום המעי- לות עד כה: 40 אלף ל"י. גם הטיפול במעילה היה פשוט ונדוק. במקום לקרוא למשטרה, קראה לפידות ל- חוקרים פרטיים משלה, ניסתה בכל כוחה לטשטש את גניבת כספיה של חברה ציבו- רית-למחצה.

צוות העולם הזה, שניהל תקירה משלו, ביקש אישור ממנהלי החברה. ניתנה לו הכחשה כמעט-היסטרית. תחת זאת הועברו לעתון יומי מסויים רמזים מעורפלים שיכ" נו את דעת הקהל לגילוי אשר אין למנוע. היה זה סיום הולם לחודש, אשר בו סערו כל-כך הרוחות בקשר להקמת חברת נפט ישראלית נוספת, נפטא.

מסים

פוזיאר בתל-אביב

ז'אק פוזיאר שלח לבית הנבחרים הצרפתי 55 מתומכיו, בעזרת סיסמה פשוטה: "אל תשלמו מסים!"

השבוע, נדמה היה כי האסיפה שהתנהלה בהיכל המלאכה התל-אביבי היתה חולייה מ- מסע התעמולה של ההתנועה-הזעיר הצרפתי. "אמרת לפקיד השומה שהוא רמאי ונוכל!" צעק שרברב נמוך-קומה, בעל שיער שיבה. הנאספים מחו כף.

התמיד שילמתי את מס ההכנסה לפי החוק. ההערכה האחרונה לא היתה צודקת. דיקלם נגד ייקה בקפדנות. "מעתי, לא אשלם אפילו פיאסטר אחד!"

מחיאות כפיים, סוערות עוד יותר. עסקני בעליה-מלאכה הנסערים, אנשי מפא"י וזירי, ניסו לרסן את ההשתוללות. תבריהם שרקו בבזז. "אם תוך 10 ימים, החליטו לבסוף, לא יפסיקו את נגישות מס ההכנסה, נכריזי שבינת כללית."

אחר כך עמדו דום לזכר חברם, הנגר יהודה גרף, שנתקף שבץ לב לאחר שפקיד השומה הודיע לו כי עליו לשלם 5000 ל"י. עם תום הישיבה, התפרזו הנאספים בסדר מופתי.